

«Γενικός Γραμματέας»

Στο διάλειμμα το επίθετο «ευχάριστο» φτερούγιζε στη μεγάλη αίθουσα του ΘΟΚ σαν πεταλούδα. «Ευχάριστο έργο», «ευχάριστη παράσταση», έλεγε ο κόσμος, και μερικοί πρόσθεταν το «επιτέλους». Δεν εννοούσαν ότι ο ΘΟΚ έχει καιρό να κάνει καλή παράσταση, το «καλή» και το «ευχάριστη» δεν είναι συνώνυμα, όταν πρόκειται για αξιολόγηση όποιου έργου τέχνης. Μετά το τέλος της παράστασης, η συχνότητα χρήσης του επιθέτου ελαττώθηκε. Μιλάμε για τον «Γενικό Γραμματέα» του Ηλία Καπετανάκη, σε σκηνοθεσία Βασίλη Νικολαΐδη. Το ελληνικό κωμειδύλλιο του 19ου αιώνα ως είδος έχει σταθερά γνωρίσματα: Απλή πλοκή που συνδυάζει άνοδο και πτώση ή πλάνη και αποκάλυψη, αρκετά πρόσωπα που είναι φορείς κοινωνικών τάσεων και καταστάσεων, αλλά και αναγνωρίσιμους ανθρώπινους τύπους, λίγη σάτιρα, αρκετή διδακτικότητα, μουσικά νούμερα. Το έργο του Ηλία Καπετανάκη έχει όλο το μπουκέτο των πιο πάνω στοιχείων. Στον στόχο της σάτιράς του οι κοινωνικές αρρώστιες του νεοελληνικού κράτους και του εθνικού χαρακτήρα, η μεγαλομανία, η ξενομανία, η επιδειξιμανία, η ροπή προς παρανομία, οι πελατειακές σχέσεις στην πολιτική, η εκμετάλλευση δημόσιων αξιωμάτων και ταμείων, κ.ά., κ.ά. Η άνοδος και η πτώση του Λάμπρου Θυμέλη και της οικογένειάς του, η τρελή δίψα για κοινωνική ανέλιξη της συζύγου του Πηνελόπτης, το ανήθικο πάρε-δώσε μεταξύ βουλευτών και ντόπιων παραγόντων, το ξεμύλισμα των ηλίθιων γυναικών κ.λπ. αποτελούν τις γραμμές της πλοκής. Οι ηθικολογίες του φουστανελά Στρατήγη ως φορέα της παράδοσης λειτουργούν ως αντίβαρο των νέων, διαβρωτικών ηθών. Το πάθημα των προσώπων προορίζεται να γίνει μάθημα για όσους παρακολουθούν το έργο, όμως ο συγγραφέας δεν θυσιάζει τον κύριο κανόνα του είδους –την προσφορά ευχάριστου θεάματος– και

ΘΕΑΤΡΟ
ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ
ΜΟΛΕΣΚΗ

δεν περνάει τα όρια της ηθικοδιδασκτικής φόρμουλας «πάθημα-μάθημα».

Το κύριο κανάλι επικοινωνίας με τα έργα του είδους γενικώς και με το συγκεκριμένο έργο ειδικώς είναι η ενεργοποίηση της εθνικής πολιτιστικής νοσταλγίας και η ανάδειξη της γλωσσικής χαριτωμενιάς τους. Οι πρώτοι που πρέπει να χρησιμοποιήσουν αυτό το κανάλι είναι οι συντελεστές της παράστασης, έτσι ώστε να τους ακολουθήσουμε εμείς οι θεατές. Στην παράσταση του Βασίλη Νικολαΐδη η υπερβολή συγκρούστηκε με το υλικό του κειμένου και με την αισθητική του είδους. Το ναΐβ, αν δεν αντιμετωπίζεται με ειρωνεία και αποστασιοποίηση, θέλει απλότητα, δεν χρειάζεται τόσο βαρύ φορτίο σ' ό,τι αφορά τη σκηνική του υλοποίηση. Ένα παράδειγμα, η προσθήκη των σκηνών του καμπαρέ. Μεγάλωναν τη διάρκεια, την πολυκοσμία, τον αριθμό ασμάτων, αποδείκνυαν ότι ο σκηνοθέτης αισθανόταν πως το έργο χρειαζόταν περισσότερο «στόλισμα». Ακόμα και τα επιπρόσθετα γυναικεία κοστούμια των κοπέλων του καμπαρέ, των καλεσμένων στον χορό –παρόλη την ενδυματολογική μαεστρία του Σταύρου Αντωνόπουλου– τα εκλάμβαναν σαν οπτική υπερβολή. Τη δόση ειρωνικής αποστασιοποίησης θα τη χρειαζόμουν στο τέλος του έργου, εκεί που «θριαμβεύουν» οι πατροπαράδοτες αξίες. Αλλιώς, φαίνεται ότι τη θέση του Καπετανάκη και του ήρωά του Στρατήγη τη συμμαρίζει και ο σκηνοθέτης, μια και η ομοιότητα των παθήσεων εκείνης της ελληνικής κοινωνίας με αυτές της σημερινής υπογραμμίζεται στην παράσταση ως βασικό προσόν του έργου.

ΘΕΑΤΡΟ
ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ
ΜΟΛΕΣΚΗ